

Szerkesztőség, kiadó hivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, St. Baron utca 10. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerk. és kiadóhivatal 9-77

181 N. Sz. ---

Egyes szám ára pályázaton és vidéken 5 le, a legközelebbben is 5 le

Dr. Ramasesztér 2. II. 8.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELOFIZETESI ÁRAK

Romániában	
Egész évre	1150
Félévre	600
Negyedévre	320
Egy hónapra	110

Csehszlovákiában	
Egy hónapra	Ck 40-
Egyes szám	3-

1927 szeptember 6 Kedd

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 201 szám

5687 Élul 9

A bázeli kongresszus pénzügyi bizottsága a deficit kiküszöböléséről fárgyal

Jacob Wassermann beszarábiai delegátus tragikus körülmények között meghalt Bázelen. Dr. Mayer Ebner és Osias Thon replikáztak Jabotinszky felszólalására

(Bázel, szeptember 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) A cionista kongresszus tegnapi ülésén Jabotinszky beszéde után, amelyről az Uj Kelet már közölt tudósítást, Mayer Ebner emelkedett szólásra, hogy a bukovinai cionisták véleményét tolmácsolja. Ebner dr. reflektál Jabotinszky felszólalására Weizmann politikáját helyesli.

Ebner és Osias Thon felelnek Jabotinszkynek

— Aki bennünket jelenleg Anglia és a világ hatalmai előtt képvisel, egyetlen olyan alkalmat sem mulasztott el, ami a mozgalom hasznára válhat. Ha Jabotinszky vállalná a vezetést, neki is vizet kellene öntenie a borbába. A cionista fájdalmai csak egy ponton orvosolhatók és pedig a pénz pontján. Nekünk, cionistáknak egyedül nincs meg az erőnk Erec Jiszráél felépítéséhez. A pénz megszerzésének pedig egyetlen lehetősége, a kibővített Jewish Agency. Mindnyájan bizalmat szavazunk vezérünknek, akinek neve a zsidóság történetében nem kisebb, mint Herzl Tivadaré.

A hatodik ülésen dr. Osias Thon beszélt. A másfélórás beszéd Weizmann érdemeit dicsérte:

— Weizmann — mondotta Thon — bizonyára épen olyan energikusan beszélt az angol kormánnyal, mint amilyen erélyesen Jabotinszky szólalt fel itt, a kongresszuson.

A szónok ezután élesen szembehelyezkedik a félhivatalos német cionizmussal és élesen kritizálja a Jüdische Rundschau politikáját, amely valóságos bünyös defaitizmust üz.

Guedella angol delegátus szintén a Jüdische Rundschau politikájával foglalkozott és kijelentette, hogyha olyan sokat és gyakran fognak beszélni Anglia szőszegéséről, akkor könnyen meglehet, hogy Anglia valóban meg fogja szegni szavát. Stephen Wise, Newyork főrabijja angolul válaszolt a felszólalásokra.

— Sokkal nagyobb véleményem van az angol népről, — mondotta — semhogy feltételezzem róla, hogy hoimi sajtócikkek miatt szőszegésre kapható lenne. Mindazonáltal nagyon kétséges, vajjon egy angol cionista delegátus hivatott-e arra, hogy Anglia politikáját itt megvédje.

Egy beszarábiai delegátus tragikus halála

Az ülés elnöke ezután bejelentette, hogy Jacob Wassermann beszarábiai delegátus, akit tegnap Bázelen megbeszéltek, meghalt és felkérte a kongresszust vegyen részt a tragikus körülmények között elhunyt delegátus temetésén.

A kongresszus mély megilletődéssel vette tudomásul a tragikus halálhírt és testületileg vonult ki a temetésre. A temetési menet elhaladt a kongresszus épülete előtt, amelynek erkélyéről Ussischkin tartott megindító gyászbeszédet a zsidó nemzet ideálói és a Keren Hajjeszód munka fáradhatatlan harcosáról, Jacob Wassermannról.

A bizottsági referensek

A bizottságok munkája délutánként zajlott le, a tagok élénk részvétele mellett. A legfontosabb bizottságban, a politikaiban Kish

ezredes, dr. Ebner, dr. Victor Jacobsohn referáltak, a kolonizációs bizottság előadói Josif Sprinzack és Kaplanski mérnök voltak, a költségvetési bizottságban Kish ezredes és dr. Kasztilianszki, a szervezeti bizottságban Félix Rosenblüth, a nevelésügyi bizottságban dr. J. Lourie, a bevándorlási bizottságban pedig dr. Pick professzor tartott előadást.

Az egységes klacionista front

A klacionisták egyes országos csoportjai bizottságot jelöltek ki, amelynek feladata megjelölni azokat a pontokat, amelyekre nézve minden ország klacionistáinak együtt kell menniük. Elvben elhatározták, hogy alapvető kérdésekben a klacionisták egységesen fognak szavazni. Ezen a konferencián a revizionisták és a radikálisok nem voltak képviselve. A polgári cionisták egységes fellépésével szemben a

munkásfrakciók is úgy határoztak, hogy a cionizmus főbb elvi problémái körül és a palesztinai gyakorlati munka tekintetében zárt egységben fognak felsorakozni.

A szefárd zsidók a bevándorlás megkönnyítését kívánják

A szefárd zsidók világszövetségének bizottsága memorandumot nyújtott be a kongresszushoz, amelyben többek között követeli a szefárd zsidók Palesztinába való bevándorlásának megkönnyítését. Erre a célra javasolja, hogy különböző nagyobb spanyol zsidó centrumokban állítsanak fel Palesztinahivatalokat, vonják be a szefárd bevándorlókat a produktív munkába és teremtsenek számukra mezőgazdasági telepeket. Követelik továbbá, segítsék a szaloniki halászsokot, akik nem rég Akkóba vándoroltak és inséges körülmények között élnek.

Davos, szeptember 5. A cionista kongresszus speciális bizottságot küldött ki, amely Davosban tartja üléseit. A bizottságot elsősorban a pénzügyi és költségvetési jelentés foglalkoztatja, amelyek a deficit kiküszöbölésére és a palesztinai munkanélküliség fokozatos megszüntetésére vonatkoznak. Ezekben a kérdésekben ugyanis elvi nézeteltérések vannak és a bizottságnak az is volna a feladata, hogy a polgári baloldal csoportjainak törekvései között megtalálja a középutat.

Kis képek a nagy kongresszusról

— Az Uj Kelet kiküldött munkatársától —

Bázel, szeptember 5. „Egy darab zsidó történelem tekint le ránk e város falairól.“ Ezekkel a szavakkal kezdette Nachum Szokolov ma esti beszédét, amellyel a XV. cionista világgongresszust, a jubileumi kongresszust megnyitotta. És valóban, nem volt egyetlen ember sem ama „sokezer között a bázeli Messe-palota hatalmas termében, aki ne érezte volna annak a történelmi levegőnek szárnyecsapásait. Ez a történelmi légkör felemelő ugyan, de egyben nyomasztó is. Ennek a városnak ősrégi klasszikus falai beszélnek hozzánk. Beszélnek arról a férfiúról, aki itt járt egykor, itt szötte királyi álmait a feltámadó zsidó államról és itt vívta első kemény, keserves csatáit a könyörtelen valósággal, a gyilkos hétköznapokkal. Herzl szelleme bolyong a régi falak között, a Rajna habos zöld hullámaiban és az idekéklő Schwarzwald méltóságjeljes konturjaiban. Itt bolyong a szellem és keresi a királyi álom továbbcsövöit, a lázas víziók valóráváltóit, keresi a népet, amelynek egykor hősi feltámadásról próféta. Vajjon megtalálja?...

A megilletődöttség érzésével lépte át mindenki ennek a városnak küszöbét, de a megilletődöttség ünnepi hangulata fölé, mint fekete felhő borult a palesztinai krízis lidérces gondja. Az ünnepélyesség és féltő aggodalom poláris érzései ülnek az arcokon és teszik szorongóvá, elfogódottá a szíveket. Mit hoz a holnap, — erre a kérdésre vár feleletet a világ minden tájáról egybesereglett nép a vezérektől és a vezérek a néptől. Mit hoz a holnap, mi történelemnek holnap, — ez a mostani kongresszusnak nagy problémája, amelyre világos és félreértést nem tűrő feleletet kell adnia. Mert valaminek történnie kell, valami elhatározó, nagy, felszabadító tetteknek. Mert így nem mehet tovább. Ezt érzi mindenki, ez tölti be minden jelenlévő lelkét és mindenki ott él a nagy elhatározás, az erők végső megfeszítésével is kiragadni a mozgalmat abból a kínos ájultságból, amelybe az utóbbi évek katasztrófális gazdasági depressziója juttatta. Uj, friss lendületet kell adni a palesztinai országépítés eszméjének, meg kell gyorsí-

tani az országépítés tempóját és mindenekelőtt gyökeresen véget kell vetni a még mindig tartó munkanélküliségnek, amely mint a fagyöngy, elszivja a mozgalom legértékesebb erőit. Ezzel adva is van a most megnyitott cionista világgongresszus jelentősége, célja és iránya.

A vendéglátó Bázel

Bázel városa tradicionális szívélyességgel nyitotta meg kapuit a cionista kongresszus előtt. A város falain, a villamoskocsikon, a forgalmasabb utkeresztezéseknél hatalmas táblák jelzik, hogy a közeli napok során a város falai közt fogadja a zsidó nép parlamentjét. A központi pályaudvarral szemben nagy kék-fehér zászlót lenget a szél. Itt van a kongresszus vendégelhelyező és fogadó irodája. Svájci, német és osztrák cserkészfiúk és chalucok teljesítenek permanens szolgálatot és állanak az érkező kongresszusi vendégek szolgálatára. Simán, zökkenő nélkül kapja meg minden érkező a számára kijelölt lakást, ami, ha figyelembe vesszük, hogy a kongresszusra több ezer ember érkezett, derekas teljesítménye a Kongresszbürc-nak.

A kongresszus és a kongresszusi irodák székhelye a hatalmas Musteimesse-palota. Széles térségen áll a legmodernebb stílusban nemrég épült monumentális épület. Két óriási színházterem és a tárgyaló- és dolgozószobák szakai állanak a kongresszus rendelkezésére. Egy egész város ez az épületkomplexum, amely most kizárólag a cionista kongresszus céljait szolgálja. Már napok óta zajlik itt a tarka kongresszusi élet, mert a tulajdonképeni kongresszus előtt egy csomó előkészítő és mellékkonferencia került lebonyolításra. A Messe-palota előtt álló két hatalmas vasoszlopra már két héttel ezelőtt felhúzták a kék-fehér lobogókat, a palota homlokzatát hatalmas Dávid-esíllag díszíti s az egész épület és környéke valóságos zsidó territoriummá változott.

A delegátusok többsége a hétfői és keddi nap folyamán érkezett. A Messe-palota folyosóin egymást érik a megszokott, kedves kongresszusi jelenetek. Régi ismerősök egymás

találnak, a kanadai gyáros nyakába borul a lemergi ügyvédnek, a tuniszi szőnyegkereskedő megragadja kezét a tel-avivi rabbinak és a palesztinai chaluc csillogó szemekkel mesél valamit a moszkvai orvosnak. Egymásra találnak itt a világ minden sarkából összesereglettek, akiket a közös ideál szeretete hajtott egymás felé. Kaftános, pajeszos zsidók, vastagtalpu amerikai globetrotterek, disztinyáltan elegáns német és angol urak, zöldinges chalucok és tányérsapkás diákok örvénylenek a Messe-palota előtti térségen. Milyen elütő típusok, milyen szédítő távolságok és mégis mind együvé tartoznak, mindannyian hordanak magukban valamit, ami közös: a zsidó szívet. És mindannyiuk fölött közös égbolt feszül: a zsidó sors.

A megnyitó ülés

Kedden este 7 órakor megindul a népvándorlás a város minden tájából a Messe-palota felé. A villamosok szmokingos urakkal és estélyruhás hölgyekkel vannak tele. Az utcákon kis kék-fehér zászlócskákkal díszített autók cikáznak. Alkonyodik. Az üzletek kirakataiban kigyúlnak az ivlámpák. Az egész városban az ünnepélyesség hangulata lebeg. Vagy lehet, hogy csak mi látjuk ezt így, akik magunkban hordjuk ezt az ünnepi érzést. A kongresszusi épület előtt megragadó látvány fogad. Tíz méteres vaspóznákon hatalmas fáklyák lobognak és nyugtalan, imbolygó, rőt fényükkel kísérteties árnyakkal töltik meg a teret. A palota ablakai szikráznak az ünnepi kivilágítástól. Ahitatosan lépnek be az emberek a szélesretárt kapukon. Mintha templomba mennének. A hangulat valóban olyan, mint nagy templomok előtt Kol-Nidre este: a lobogó hatalmas gyertyalángok, az ünnepi öltözetek, a várakozásteljes, ahitatos arcok, a jámboran siető emberek. Ünnepi hit és áhitat mindenfelé.

Weizmann beszél

A Messe-palota legnagyobb helyiségében, az ugynevezett vörösteremben van a megnyitó ülés. Nyolc órakor már gombostűt sem lehet elejteni a teremben. Az állóhelyek és erkélyek utolsó sorai is megteltek. Háromezres ember szorong egymás hegyén-hátán várakozásteljes áhitatban. A hatalmas terem művészi harmoniája a lelkekbe lopózik. A színpalán az Actioncomite tagjai és az újságírók foglalnak helyet.

Pontban 8 órakor bevonul a terembe az excentive, dr. Weizmann impozáns alakjával az élén. Hatalmas heddad kiáltások rázkódtatják meg a termet. Weizmann egyenesen az elnöki emelvény felé tart, fakalapácsával háromszor az asztalra üt és nyomban belekezd beszéde olvasásába. Halálos csend. Weizmann halkán, alig hallhatóan beszél. Jellegzetes, elnyújtott, angolos akcentussal:

— Raum und Zeit verknüpfen in bedeutsam symbolischer Weise diese Zusammenkunft, mit dem Beginn unserer Bewegung. Vor drei vollen Jahrzehnten begann hier eine Epoche der jüdischen Geschichte, hier setzte das jüdische Volk den Grenzstein des Galuth.

Szemelláthatólag fáradtan, szenvtelenül olvassa Weizmann a mondatokat, mintha diplomáciai konferencián valami elaboratumot terjesztene elő. Még nincsen elemében. Majd ha a támadások pergőtűzében fog állani, holnap-holnapután, akkor ismét előttünk fog állani a régi Weizmann, a harcos, aki szavaival lenyűgözi, meghipnotizálja hallgatóit, mert még ez a szenvtelen előadásmód is, amellyel megnyitóbeszédét felolvasta, mélyen megrendítette a hallgatóságot.

Szokolov, a művész

A kongresszusi tradícióknak megfelelően Weizmann után Szokolov beszélt héberül. Szokolov mint szónok és mint megjelenés a pontos ellentéte Weizmannnak. A külseje szerény, filigrán, kedves. A beszéde lágy, fordulatossá, olyan, mint a zene, amelyet végtelenül finom hangszereken játszanak. Mig Weizmann mondanivalójában mindvégig roppant komoly, szinte hivatalosan kimért, Szokolov előadása költői képekben és szellemes fordulatokban gazdag. Weizmann politikus és diplomata, Szokolov író és művész. Egész csodálatos módon egészítik ki egymást. Mindenesetre Szokolov a hálásabb szerep s a közvetlen sikere is nagyobb. A kongresszus melegen és hosszasan ünnepelte.

Tanítónők, leány-iskolák figyelmébe!

SIPOS

Az összes kézimunka-cikkeket véglegesen kiárusítom, az árakat mélyen leszállítottam. Ajánlatos, hogy vásárlásait már most eszközöljék! 30%-os ármegtakarítás!

CLUJ, Calea Reg. Ferdinand 8.

A megnyitó ülés egyik igen érdekes pontja volt dr. Wendtnek, a bázeli kanton kormánytanácsa elnökének üdvözlő beszéde, aki a svájci kormány nevében a cionizmus iránt érzett legmelegebb szimpátiájának adott kifejezést és megható reminiscenciákat elevenített fel az első kongresszusról és Herzlől. Az angol kormány képviselője is mondott üdvözlőbeszédet. A kongresszuson egyébként képviseltették magukat az összes államok, amelyek a Népszövetség tagjai és a Népszövetség külön delegátust küldött, amelynek feladata a kongresszus összes tanácskozásairól beható jelentést tenni a Népszövetségnek.

A hivatalos üdvözlések után tartotta meg Martin Buber monumentális és lelkeket megrendítő emlékbeszédét Achad Haamról. Valóságos prófétai erővel és lendülettel ragadta magával Buber hallgatóságát a zsidó etika szédítő magasságaiba és klasszikus szavakkal jelölte meg a zsidó nemzeti mozgalom utját az emberi haladás nagy irányvonalába.

Zsidó tánc Bazel főterén

Ejfélfelé járt az idő, amikor a kongresszus

ülésteremből lejtöttünk. A Messe-palota előtt térség tele volt zsidó fiatalokkal. A tömeg közepén hangos énekesző mellett palesztinai és lengyelországi chalucok és chaluc-leányok jártak a palesztinai körtáncot, a Horát. Fölöttük kék-fehér zászlókat lengetett az Alpepek felől kerekedő hűvös esti szél. A kongresszusról lejtendő közönség csillogó szemekkel nézte a zsidó fiatalok ütemes táncát. Aztán egyesek odavegyültek a táncolók közé. Egy öreg lengyelországi rabbi beállott a körbe és a chalucokkal járta a Horát. Többen, egyre többen táncoltak és énekeltek. A hatalmas fáklyák még mindig égtek, de fényük nem volt már olyan kísérteties. Pár perc múlva már százan és százan táncoltak Bazel város legnagyobb térségén héber melódiák mellett héber táncokat. Az emberek megölelték egymást és egyesek szemében könnyek csillogtak. A hazasiető bázeli polgárok megállottak egy pillanatra, aztán mikor megtudták miről van szó, meglegedett mosollyal tovább mentek.

Bazelben, a történelmi városban, megnyílt a tizenötödik cionista világkongresszus.

Marton Ernő

Négyosztályos zsidó gimnáziumot szerveznek a kolozsvári román liceum kebelében

(Cluj Kolozsvár, szeptember 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ismeretes, hogy nyilvánossági jogának bevonásáért válságos helyzetbe jutott Tarbut liceum vezetője már az elmúlt tanév végén beszűntette. A zsidó iskola megszűnése egész Erdély és különösen Kolozsvár zsidóságát súlyos probléma elé állította. A Tarbut nyilvánossági jogáért folytatott harc meddőnek bizonyult, a nyilvánossági jogától megfosztott iskola növendékei számának állandó apadása minden lehetőségét elzárta annak, hogy az iskola tovább is önállóan működjen. Ezért a tanügyi kuratórium elnöksége felvetette azt a javaslatot, hogy valamelyik román állami iskola mellett egy extrabudgetáris zsidó szekciót állítsanak fel.

A polgári iskolával meghiusultak a tárgyalások

Közvetlen az elmúlt iskolaév végén az ortodox hitközség elnöksége tárgyalásokat folytatott a Minorita- és a Farkas-ucca sarkán levő állami polgári iskola igazgatójával, az extrabudgetáris szekció felállítására vonatkozólag. A zsidó közönség nem fogadta rokonszenven ezt a tervet, mert remélte, hogy mégis lehetséges lesz megszerezni a Tarbut részére a nyilvánossági jogot. Domide polgári iskolai igazgatóval megszabadtak a tárgyalások és már ügylészott, hogy a zsidó ifjúság iskola nélkül marad, amikor a múlt héten újra megindultak a tárgyalások, de már nem a polgári iskola igazgatójával, hanem a Gheorghe Baritiu liceum vezetésével.

A „George Baritiu“ megszervezi a zsidó szekciót

Mintán a George Baritiu liceum igazgatója hajlandónak mutatkozott a tárgyalásokat felvenni, a zsidó hitközség tárgyalás alá vette a kérdést. A hitközség ülésén Adler Sámuel elnök jelentést tett a tárgyalások eredményéről. Előadta, hogy Candrea Vasile tanügyi inspektor jóindulatot tanúsít a terv iránt és annak kezeztelése annál is valószínűbb, mert Lepatu szponzori és pénzügyi támogatása maga is ígéretet tett annak támogatására. A hitközség egyhangúlag elfogadta Adler Sámuel javaslatát, mely szerint a hitközség a vállalkozik, hogy szükség esetén rendelkezésére bocsátja a George Bari-

tiu liceum igazgatóságának öt tantermet, az Ottvós-uccai zsidó iskola épületében, azonkívül havi 10-15 ezer lejrel hozzájárul a szegény tanulóknak tandíjának kiegészítéséhez. A hitközség maga fog gondoskodni a vallás oktatásáról. Szó van arról is, hogy a szükséges tantarmekket a George Baritiu liceum igazgatósága bocsátja a szekció rendelkezésére. Az igazgatást és a tanítást a George Baritiu látná el, a zsidó tanulóknak pedig úgy a szombatot, mint az összes zsidó ünnepeket megtarthatják, olyanformán, hogy ezeken a napokon csak énekórák, vagy olvasási gyakorlatok lennének a tanterembe foglalva.

Candrea inspektor személyesen viszi Bukarestbe a tervet

A hitközségi választmány kérését Candrea inspektor személyesen viszi le Bukarestbe és valószínű, hogy annak teljesítése elé a kormány semmilyen akadályt nem fog gördíteni.

A szekcióba e hó 7-én és 8-án lesznek a beiratkozások, a George Baritiu titkárságánál és a szekciónak a felállításától van függővé téve, hogy osztályonként minimum 20 tanuló jelentkezzen. A szekció fentartása végett a tanulóknak 6.000 lej évi tandíjat kell, hogy fizessenek, de mint már megemlítettük, a szegénysorsu tanulóknak tandíjának kiegészítéséhez a hitközség is hozzájárul.

Egyelőre még csak négy osztályt állítanak fel, mivel még most sem adták fel a reményt, hogy az önálló Tarbut nyilvánossági jogát ki-e eszközöljék.

Szabó János autójavító műhelyét

Cluj, Str. Jasilor 2 szám alól

Reg. Ferd. 56-58.

szám alá helyezte át.

(Cluj) tudósító vakmerő divatárú kidolgozott üzlet helyiségét lej érték el. A be-dezte fe-hatalmas tulajdon tisztjei kezdték Már hogy a

Bor

Bu Konstan vábbá a Bu és Soroc Sorocam maradt 30 hullás Len az árviz ember it klumacai intézkedé

Sok

A töltő

(Cluj-) tudósítóját nek kilenc töltötte ki tért 5 órá hogy nem padján ül kori vezet vándolt: vá dat emelt döngő filip colkodó k tokkal tar terem hall nemcsak jo tege képvis

Schultz lyedve ül bevonul a Mischnajev mozog hely kimerítetté idegfejítő

Dr. Giu bünperék s és ezért oly és Vanzetti halára, Reimann ellen Ezek a bizo mok — mi Schultze és per: szemfé Elmondja volt polgár galmazta, ső hivta Schult

Figyele

Kolozsváron keresik a 600.000 lejes dési betörés tetteseit

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Péntekről szombatra virradó éjjel vakmerő betörés áldozata lett Rosenberg I. dési divatáru-kereskedő. Ismeretlen tettesek egy előre kidolgozott terv alapján átütötték a főtéren lévő üzlet raktárának falát, ezen keresztül az üzlet-helyiségbe hatoltak be és onnan mintegy 600.000 lej értékű szövetet, selymet, divatcikkeket loptak el. A betörést a hajnali órákban a házmeister fedezte fel, aki észrevette a raktárfalon tátongó hatalmas nyílást. Azonnal értesítették az üzlet tulajdonosát, majd a dési rendőrséget, amelynek tisztjei azonnal kiszálltak a helyszínre és megkezdték a nyomozást.

Már az első pillanatban nyilvánvaló volt, hogy a betörést elsősorban a helyzettel abszolút ismerős, másodsorban pedig alapos szakértelemmel rendelkező egyének követték el. A betörők egyforma ügyességet árultak el a fal felbontásában és a holmi kiválogatásában. A nyomozás során az a verzió merült fel, hogy a betörők kocsival, vagy esetleg autón Kolozsvárra szállították be a lopott holmit, hogy értékesítsék. A dési rendőrség bünygyi osztályának vezetője és az illetékes azonnal autón Kolozsvárra jöttek, itt kontaktusba léptek a bünygyi osztály vezetőjével, Draghiciu rendőrigazgatóval. A kolozsvári vizsgálat azonban eredménytelen maradt: a betörőknek nem sikerült nyomára jönniük.

A dési kereskedő vakmerő betörőit most az egész országban körözik.

járt el, midőn kiállította a csekket, amelyek nem képezhetik vádpont a anyagát.

Az ügyvéd ismét visszatér Osvada volt polgármesterhez, akit minden rossz eredő okának nevez, mire dr. Furnea elnök idegesen felbeszakitja:

— Ügyvéd ur, ne vonjon be olyan személyeket, akik nem tartoznak ide és térjen a tárgyra, mert különben megvonom a szót.

— A szó az emberben lévő isteni szikra — replikázott az ügyvéd — és nem volna istenes dolog, ha a tekintetes Elnök ur megvonná tőlem.

A „diabolikus” bankierv

Elmondja ezután Giurgiu dr., hogy a bukaresti bankalapítás terve, amilyen zseniális, ép olyan diabolikus is volt. Osvada polgármester, Calutiu prefektus, Esca bankigazgató, Prie Octavian, volt képviselőházi alelnök arra kötelezték magukat, hogy 3—3 millióval járulnak hozzá a bankalapításhoz, anélkül, hogy az összeggel rendelkeztek volna. És midőn az alakuló közgyűlés ideje közelgett, szégyenszemre vallották be Schultzenek, hogy nincs pénzük és kérték, hogy menjen Berlinbe és szerezzék meg az összegeket. A nemzeti tekintélynek, az ország presztízisének és reputációjának ilyen flagrns megsértése mellett nem mehet el szó nélkül az ország társadalma!

Aktákkal bizonyítja ezután az ügyvéd, hogy a Middle Europe fennállásának két éve alatt 40 millió dollár kölcsönt közvetített különböző városoknak. Schultze vezérigazgatója volt ennek a vállalatnak, tehát méltán tárgyalhatott kölcsönről. A család kisérletének vádjá így önmagától elesik. A Weisz Sándornak eladott csekk árát visszafizették, itt tehát eo ipso nem lehet szó bűncselekményről. A Jágernek adott csekk egy kölcsönüzlet volt csupán, amely legfeljebb a polgári bíróságokat foglalkoztathatja, épügy, mint a Tuffli Richardtól kölcsönképen felvett 3000 lej, amelynek visszafizetésére amugy sem lett volna ideje, hiszen a kölcsön felvétele után egy héttel, épen akkor, midőn Calutiu volt prefektussal egy bukaresti barból tért haza — lefoglák. Bizonyítja, hogy a Wachmannak eladott részvényügy legális üzlet volt, a 40.000 lejes kölcsön ügyében pedig feljelentést sem tett a bukaresti bankár.

Felmentő verdiktet kér a védő

Mindezek alapján dr. Giurgiu Schultze Erich felmentését kéri a bíróságtól. Grozavescuné — az emlékiratain dolgozik most — mondotta az ügyvéd — és mit fog szólni vajjon a külföld, ha elítéljük Schultzét, aki emlékiratokat fog írni a bukaresti bárókról, a városházáról, polgármesterekről... Jobb lett volna, ha az ügyész nem emel vádat Schultze ellen, mert sok szenny és piszok került így feleslegesen a felszínre. A bírák lelkiismeretére appellál ezután dr. Giurgiu, akikről megmondotta Tolstoj, hogy ők is gyalgó emberek csupán, majd azzal fejezi be a nagyhatású védőbeszédet, hogy Luthernek egy mondását idézi, amelynek elmondására maga Schultze kérte meg: Hier stehe ich, helfe Gott, ich kann nicht anders!

Borzalmas vihar tombolt a Fekete-tengeren

Besarábiában hatalmas árvizek pusztítanak

Bucuresti-Bukarest, szeptember 5. A Fekete tengeren óriási vihar pusztított tegnap. Konstancába számos veszélyeztetett hajóról segélykérés érkezett. Több katonai ágyunaszád, továbbá a hollandi Cleo gőzös és a Steau Romana román hajó sérüléseket szenvedett.

Bucuresti-Bukarest, szeptember 5. Besarábiában hatalmas árvizek pusztítanak. Tighina- és Sorocamegyékben óriási viharok dühöngtek, amelyek számos emberáldozatot is követeltek. Sorocamegyében a víz teljesen elöntötte Targul Romanovsca városokat, ahol 1000 ember maradt hajléktalan. Hotinnegyében rendkívül nagy az áldozatok száma. A víz eddig több mint 30 hullát vetett ki a partra.

Lemberg, szeptember 5. Az árvízkatasztrófa iszonyu méreteket ölt. A dolnai kerületben az árvíz huszonhét községet és két várost öntött el. Az eddigi megállapítások szerint nyolc ember itt pusztult el. Az anyagi kár egyedül az állami épületeknél közel egymillió zloty. A klumacai kerületben hét falu teljesen elpusztult. Több emberélet veszett oda. A kormány minden intézkedést megtett, hogy az árvízkárosultak segélyhez jussanak.

Schultze védője Osvada volt polgármester vád alá helyezését kérte

A monstre per ma délelőtti tárgyalását dr. Giurgiu János védőbeszéde töltötte ki. Kedden replikákra kerül sor, de ítélet előreláthatólag csak csütörtökön lesz.

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Schultze és Mischnajevszky perének kilencedik napját dr. Giurgiu védőbeszéde töltötte ki. Schultze védője minduntalan visszatért 5 óráig tartó beszédének leitmotivumára: hogy nem azok a bűnösök, akik a vádlottak padján ülnek, hanem Kolozsvár városának akkori vezetői. Dr. Giurgiu nem védett, hanem vádolt: vádat emelt Osvada polgármester, vádat emelt az akkori tanácsosok ellen és közben dörgő filippikát tartott az Erdélybe is behurcolkodó korrupció ellen. A humoros hasonlatokkal tarkított védőbeszédet zsufolásig telt terem hallgatta végig: az érdeklődők sorában nemcsak jogászok, de a társadalom minden rétege képviselve volt.

Schultze csendes rezignációval, magába mélyedve ül a vádlottak padján, midőn 9 órakor bevonul a bíróság. A temperamentumosabb Mischnajevszky idegesen jegyezget, nyugtalanul mozog helyén. Mindkettőjüket szemmel láthatóan kimerítették a tárgyalások, az állandó en garde idegfeszítő állapota.

A juszticiomord ellen

Dr. Giurgiu azzal kezdi beszédét, hogy a bűnperek sorsa gyakran hajzálon függ csupán és ezért oly gyakoriak a juszticiomordok. Saccot és Vanzettit egy automobil színe miatt ítélték halálra, Reinitzot a gallérja árulta el és Mittelmann ellen egy véres balta tanuskodott csupán. Ezek a bizonyítékok azonban nem konkrétumok — mint ahogyan nincs konkrét vád Schultze és Mischnajevszky ellen sem. Ez a per: szemfényvesztés, délibáb csalóka játéka.

Elmondja ezután az ügyvéd, hogy Osvada volt polgármester volt az, aki többször is szorgalmazta, sőt egy valótlant állító távirattal lehívta Schultzet Romániába. Kifejti dr. Giurgiu,

hogy Erdélyben is felütötte fejt a korrupció viperája, rendszer lett a baksiból és a legridegebb önzés és pénzvégy vezetői a magasabb hivatalokért törtetőket. Azok a bűnösök, akik a busás provízió reményében Schultzevel tárgyalásokat folytattak, ezek nem kevésbé bűnösök, mint maga Schultze, aki legfeljebb primus inter pares lehet Osvada és társai sorában. Négyszázalékos províziót akart adni a város a polgárok keservesen összekuporgatott filléreiből Mischnajevszkynek, hogy ebből a provízióból Osvadának is jusson egy százalék. És midőn Venter dr. közölte Schultzevel, hogy mindegyik pártvezér pretenciákat emel a részesedésre, Osvada magához hívatta és megróttá őket. Hogy ebből csak neki szabad részesedni...

„Vádat kell emelni Osvada ellen”

„Vádat kell emelni — mondotta az ügyvéd — Osvada volt polgármester és az akkori városháza vezetősége ellen a város vagyonának csalárd kezelése miatt. Kértem az ügyészt, milyen lépéseket tett Osvada ellen, aki a hajnali órákban a büntető perrendtartás szigorú szabályait felborítva, belopózott Schultze cellájába, hogy a magára kompromittáló okmányokat elvegye tőle?”

Elmondja ezután dr. Giurgiu, hogy Schultze valóban vezérigazgatója volt a Middle Europe-nek. Távollétében azonban a bank két aligazgatója szerencsétlen börzspekulációkkal eljátszotta nemcsak az intézet, hanem Schultze magánvagyonát is. Es hogy a két aligazgató a felelősségrevonástól meneküljön, hadjáratot indított Schultze ellen, hogy kompromittálja. Az egyik, aki Schultzenek sógora, rendkívüli ülést hívott egybe, amelyben Schultze elbocsátását határozták el. Minderről azonban Schultze itt semmit nem tudott, tehát teljesen jóhiszeműen

Figyelem!
האנדרלונת

A zsidó nagy ünnepekre **Machsor és Talesz**, valamint minden e szakmába vágó cikkekben kiadását tartok. Győződjön meg olcsó árainról. **Tegyen egy próbarendelést**, mert ha nem felel meg valami, a pénzt visszaadom. Teljes tisztelettel
Rosenzweig Antal, Cluj, P. M. Viteazul 37-38. zsidókönyvkereskedő

Figyelem!
Ügyeljen a névre

„Safruth” Cluj
Talesim

A temetőben fekvő hallottak számával ellenőrzik a népszámlálás helyességét

A belügyminisztériumban megdicsérték a szatmáriakat, mert a legpontosabban készítettek el a népszámlálási munkálatokat. A belügyminisztériumban nem tudnak arról, hogy új népszámlálás lesz

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jonescu a belügyminisztérium vezérigazgatója, aki a husvétii népszámlálási kampányt levezette, csak néhány nap előtt érkezett vissza szabadságáról és így csak most értesült arról, hogy távolléte alatt a „Cuvantul“ című bukaresti lap azt a hírt közölte, hogy a husvétii népszámlálás teljesen elhibázott volt és a kormány egy újabb népszámlálást készít elő. Bukaresti munkatársunk ma felkereste Jonescu vezérigazgatót, aki az alábbiakban cáfolta meg a „Cuvantul“ című lap híreit.

— Mindenekelőtt kijelentem, hogy a kormány-nak egyáltalában nincs szándéka egy újabb népszámlálási akciót lebonyolítani, egészen felesleges is volna ez, hiszen ma még nincsenek lezárva a népszámlálási adatok összegezése és senki sem tudja megmondani, hogy az eredmény hibás-e vagy sem. Azt is meg kell cáfolnom, hogy a múlt népszámlálás huszmillióba került volna, ötmillió lej volt előirányozva az öt millió darab családi lap és az egyéb költségekre. Az bizonyos, hogy az eredmény összegezése egy kissé várat magára, azonban ennek az az oka, hogy sok megvétől hibásan és rendszertelenül kaptuk meg az adatokat.

Az ügyes szatmáriak

— Ha minden megyéből úgy kaptuk volna meg az adatokat, mint a szatmáriaktól, akkor már bizonyos, hogy közölhetjük is volna az eredményt. A szatmáriak olyan szépen dolgoztak, hogy valóságos mintaképe a beküldött két vastag kötet arra, hogyan kell feldolgozni az ilyen adatokat. Pontosan uccák szerint van lefektetve az összegezés és én innen az irodámból, a beküldött adatok alapján pontosan meg tudom mondani, hogy Szatmáron akármelyik házban hányan laknak és kik az illetők. Sajnos, a többi megyék már nem dolgoztak ilyen pontosan és ezért elhúzódik a végső eredmény nyilvánossághozatala.

Hogyan dolgozik az ellenőrzőbizottság

— Aztán meg ne tessék azt sem elfelejteni, hogy a beküldött adatokat nekünk minden szempontból le kell kontrollálni. A belügyminisztériumban egy külön kontrollbizottság dolgozik a beküldött adatok ellenőrzésével. Kétségtelenül megnehezíti a tudományos ellenőrzés munkáját az a tény, hogy a háború után olyan hatalmas népességi eltolódások voltak, amit békében szinte el sem tudtak volna képzelni azok, akik a népszámlálási egyenleteket valaha lefektették. Mert hiszen a népszámlálás szinte egy tudománygá nőtte ki magát. A sok évtizedes tapasztalat megmutatta, hogy a népesség szaporodása, szigorúan azonos, szinte matematikai pontossággal történt. A békeidőben, majdnem teljes pontossággal meg lehetett állapítani bármikor a népesség számát a különböző adatok alapján, anélkül, hogy egy újabb népszámlálást kellett volna végrehajtani. A mi részünkre ma csak egy biztos adat van, a temetőben fekvő halottak száma. Ez egy olyan letagadhatatlanul pontos adat, amelyben nem csúszhatunk, mert éppen úgy, ahogy a bankba betett összeg meghatározott idő alatt egy bizonyos kamatot hoz, úgy az egy év

alatt elhaltak számából biztos következtetést lehet levonni a népesség számára.

Négyszáz ladában van az ötmillió lap

A Mihai Voda-uccában egy külön épületben dolgozzuk fel a beküldött ötmillió darab népszámlálási lapot, négyszáz ladában érkezett az a rengeteg lap hozzánk és a beérkezés óta dolgozunk azon,

A francia sajtó Rakovszky visszahívását követeli

(Genf, szeptember 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Briand kijelentette az újságíróknak, hogy a szovjetkormányra bizta annak eldöntését, vissza kell-e hívnia Rakovszkyt, vagy sem. Részéről elégedőnek találja, hogy Csicserin dezavualta a követőt. Az eset sajnálatos ugyan, de nem interpretálható a francia-orosz kapcsolatok megszakítására vonatkozó lépés gyanánt.

A párisi szovjetkövettség sajtóirodája közli, hogy Rakovszky, mint a Központi Kommunista Bizottság tagja írta alá az ismeretes felhívást, amely egy Oroszország-ellenes háború esetére szól, nem pedig Franciaországról, vagy pedig valamelyik aktuális kérdéssel.

Páris, szeptember 5. A Rakovszky ügy a sajtóban nagy hullámokat ver fel. A lapok szerint egymásután két demars történt. Az első, amikor

hogy elkészüljünk ezzel a hatalmas munkával. Minden valószínűség szerint e hó végére már közzé is tehetjük az adatokat.

A fenti nyilatkozathoz a magunk részéről a következőket jegyezzük meg: A liberális kormányban a hivatalbalépése után tényleg megvolt az a hajlandóság, hogy a népszámlálással is dezavualja az előbbi kormányt. Tudomásunk szerint az összegezési munkálatokat hetekre leállították és ezen idő alatt egy szakbizottságnak vetették alá az eddigi munkálatokat. És az eredmény az volt, hogy sürgősen elrendelték a munka további folytatását. Ugyanis a husvétii népszámlálás az „origina etnica“ rovat után olyan kedvezőtlen helyzetbe hozza a kisebbségeket, hogy még a liberális kormány is meg lehet elégedve az eredménnyel. És így semmi ok sem volt arra, hogy ezt a munkát a kormány elgáncsolja.

a moszkvai francia követ kifogásolta Rakovszky eljárását, mire Csicserin kénytelen volt kijelenteni, hogy Rakovszky a III. Internacionale manifestumát nem mint nagykövet, hanem mint a kommunistapárt végrehajtóbizottságának tagja írta alá. Miután ez a magyarázat nem látszott kielégítőnek, a francia kormány megbizta moszkvai követét, hogy újabb rendkívül energikus demarsot intézzen, kötelezve Csicserint, hogy írásban dezavualja Rakovszkyt és így fejezze ki sajnálatát afölött, hogy egy szovjetkövet forradalmi izgatást és dezertálásra való felhívást kövessen el Franciaország területén akkor, amikor kormányával a francia állam barátságos viszonyt tart fenn.

A lapok egyhangulag követelik Rakovszky visszahívását és kérdezik, hogyan tarthatja meg állását ilyen dezavualás után.

Tulságosan sok volt a női személyzet a „Monitorul Oficial“-ban

Ujabb szenzációs részleteket tárt fel a nyomozás a „Monitorul Oficial“ panamája ügyében

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Monitorul Oficial“-nál felfedezett százmilliósi sikkasztások ügyében még mindig teljes erővel halad előre a nyomozás és nap-nap után újabb részleteket tárt fel a hivatalos lapnál uralkodó hallatlan immoralitásról, a sikkasztásoknak, visszaéléseknek sorozatairól. Érdekes tünet, hogy Enescu tanácsos vizsgálóbíró, aki a nyomozást vezeti, valóság-gal elárastják a névtelen feljelentések százaival, amelyben pontos neveket és összegeket sorolnak fel a sikkasztásokkal kapcsolatban.

Tegnap délután újabb tanukat hallgattak ki, közöttük a belügyminisztérium két igazgatóját. Közben folytatják a Falcoianu vezérigazgató, Petcu pénztáros és az öngyilkos Tomescu iratainak leltározását. Tomescu irásztala alatt tíz darabba tépve egy postautalványt találtak, amelyet valószínűleg közvetlenül öngyilkossága előtt tépett darabokba a „Monitorul Oficial“ igazgatója.

Az utalványt összeállították és megállapították, hogy egy bizonyos vidéki ur nevére hatalmas összeget akart expe-

diálni közvetlenül halála előtt Tomescu.

Miután alapus a gyanu, hogy ez az összeg is a lopott pénzből származik, ebbe az irányba is kiterjesztették a vizsgálatot.

Ma már bizonyos, hogy nagy összegeket női kijárók útján kosztba adta Tomescu és Falcoianu, hogy az előállott hiányokat valamilyen módon fedezhessék. A „Monitorul Oficial“-nál, mint az kiderült,

hatalmas női személyzet van alkalmazva, sokkal nagyobb, mint más hivataloknál.

Ebben az irányban is folynak a vizsgálatok és bukaresti lapjelentések szerint az összefüggések tisztázása után egész sereg újabb letartóztatás várható.

Bukarest, szeptember 5. Az öngyilkos Manea kapitány által elsikkasztott pénzből 3 és félmillió lej egy szerencsés véletlen folytán visszatérül az államnak. Manea ugyanis néhány nappal halála előtt sógorjőve nevére 3 és félmillió lejért házat vett Bukarestben. Az összegben jelzőkötvénnyel fizette ki. A szerződésben azonban van egy klauzula a ház visszavásárolhatásáról, amely

módot nyújt az államnak arra, hogy a házra rátegye kezét.

Az eladó, midőn a botrány kipattant, kérte a szerződés megsemmisítését és a vételárát visszafizette az államnak.

Beroeau órnagy, akinek terhére 200.000 lejes sikkasztást állapítottak meg ugyancsak a II. divizionál, deponálta a hiányzó összeget és így valószínűleg megszüntetik ellene az eljárást.

Társaságba

is alig járhat az olyan ember, ki kellemetlen és csunya kéz, hónalj, vagy büzös lábizzadásban szenved. A Sudor nevű szer néhány nap alatt mindent megszüntet. 1 üveg ára 30 lej. Főraktár: Dr. Biró gyógy-szertár Cluj.

A sorsjegy érvényes 1981-ig
Évente 3 húzás

Ingyen

A sorsjegy érvényes 1981-ig
Évente 3 húzás

3%-os kamatozó állami sorsjegyet kap,
amellyel 600.000 lejt nyerhet már ez év szeptember havában minden vevő, kabát- vagy öltönyvásárlásnál

DIAMANTSTEIN LÁZÁR

női- és férfi-konfekció áruházában Cluj, Calea Regele Ferdinand 25. (a Főpostával szemben) ahol a legújabb divatu őszi és téli női kabátok, szőrme bundák, seal-plüss kabátok a legolcsóbban beszerezhetők.

Külön osztály férfi öltönyökben és angol szövetekben

Páris
csalás n
aki 13.0
fel. A k
gépet és
sitotta
khozta
alig 4000

Newy
két nő
roplánon
Angliába

Lond
L'Acoru
tatta ut
rint Uj-
yorkba
Az u
Brestől

Genf
ülésén a
ről tárgy
rált, aki
mint oly
szövetség
letein i
megelőz

— A
mondotta
zött a b
előadása
ről kötöt

Brian
derveldet

A kö
nácokzás
nizterein
Ezen a k
mok blo

(Páris)

A centrál
ban. Az
ben aktu
záció és a
Lotharing
a bretóno
vezekedési
korolt az
nyelv új
már kultu
jelentőség
ország n
felelérse
kénytelen
megyék t
szeparatiz
Franciaors
kezésképen

— A

megfelel
mint Fran
600.000
Nizza vid
az Olaszor
a korzikai
pártnak
lapnak az
het semmi
igázott em
fognak ke
ország ker
ország tő
300.000),
(200.000)

A 13.000 méteres magassági rekorder csak négyezer méterre repült

Calliz pilóta meghamisította mérőszerszámait és így hozta ki a „rekordot”. Courtney folytatta utját az Azori-szigetek felé. Új tervek az óceán átrepülésére

Páris, szeptember 5. A francia Aeró-klub család miatt feljelentést tett Calliz pilóta ellen, aki 13.000 méteres magasságot állított fel. A klub szakértőbizottsága felülvizsgálta a gépet és megállapította, hogy Calliz meghamisította a mérőszerszámait és manipulációkkal kihozta a neki kedvező magasságjelzést, holott alig 4000 méterre emelkedett gépevel.

Newyorkból Párisba érkezett hírek szerint két nő bejelentette abbéli szándékát, hogy hidroplánon, férfikíséret nélkül fog átrepülni Angliába.

London, szeptember 3. Courtney pilóta, aki L'Acorunában leszállani kényszerült, ma folytatta utját az Azori-szigetek felé. Terve szerint Uj-Fundlandban leszáll és innen Newyorkba repül.

Az újabb jelentések szerint Courtney gépet Brestől nyugatra 170 mérföldnyire látta egy

gőzhajó legénysége. A gép a legnagyobb sebességgel haladt és motorja rendszeresen működött. Három fényjelet is adott, amivel jelezte, hogy a hajót felülről megpillantotta.

Uj Fundlandból jelentik, hogy a „San Raffaelnek” teljesen nyoma veszett és feladtak minden reményt arra, hogy megtalálják. Newyorkból érkező táviratok szerint Fonck francia pilótakapitány bejelentette, hogy szeptemberben kísérletet tesz repülőgépevel — amely tizenegy utast vihet magával — Páris irányában átrepülni az óceánt. Tervei szerint ezt az utat 28 óra alatt akarja megtenni.

A „Detroit dícsősége” a világköri körutjának több, mint egyharmadát megtette. Előindulásban Karache városáig jutott és ezzel hat-ezer mérföldet repült. A hátralevő ut még tízezer mérföld. Ma a gépen Kalkuttáig fognak repülni.

A balti konferencián fognak dönteni az Oroszországgal szembeni magatartásról

Genf, szeptember 5. A Népszövetség mai ülésén a bolgár és görög menekültek kérdéséről tárgyaltak. A kérdésről Chamberlain referált, aki példaképen mutatott rá erre az ügyre, mint olyanra, amely megmutatja, hogy a Népszövetség tisztán emberbaráti tevékenység területein is súlyos politikai zűrzavarokat tud megelőzni.

— A Népszövetségnek kell köszönni, — mondotta — hogy Bulgária és Görögország között a baráti viszony fenmaradt. Chamberlain előadása után tárgyalták az ópiumegyezményről kötött szerződés ratifikálását.

Briand ma hajnalban érkezett Genfbe, Vanderveldet estére várják.

A közeli napokban az elmaradt rigai tanácskozás helyett a balti államok külügyminisztereinek konferenciáját fogják megtartani. Ezen a konferencián alkotják meg a balti államok blokkját és itt fogják megtanácskozni,

hogy Oroszország irányában milyen álláspontot foglaljanak el. Az a terv, hogy Szovjetországnak egy semlegeségi szerződést fognak ajánlani. Egyébként nyílt titok, hogy a konferencia mögött Anglia áll.

A népszövetségi tanács tárgyalásainak középpontjába egy lengyel indítvány került, amely egy általános biztonsági szerződés megkötését célozza. A párisi lengyel nagykövet ebben a kérdésben megbeszéléseket folytatott Brianddal. A szerződés alapját azok a régebbi jegyzőkönyvek képezik, amelyeket annak idején Macdonald és Herriot kezdeményeztek és amelyet Benes és politikai barátai dolgoztak ki. A terv erős visszhangra talált, különösen a kisantant képviselőinél.

Ezután Villages méltatta a lefolyt év tevékenységét, kiemelte, hogy számos ülésen és értekezleten tanácskoztak a leszerelés kérdésében, amely körül feltétlenül elővigyázattal kell eljárni, nehogy balul végződjék.

Franciaországban komoly kisebbségi mozgalom indult meg

Az elzászi németek után a bretonok, olaszok és bászok is szervezkedni kezdtek

(Páris, szept. 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) A centralizmus leépítése küszöbön áll Franciaországban. Az elzászi szeparációs mozgalom következtében aktuálisá vált Franciaországban a decentralizáció és a kisebbségi követelések kielégítése. Elzász-Lotharingia német lakosságának példáján felbuzdulva, a bretonok, bászok és olaszok is megkezdtek szervezkedéseket. A kelta-bretonokra nagy hatást gyakorolt az írek sikeres szabadságmozgalma és a kelta nyelv új életrekelése Írországon. A bretonok ma már kulturális autonómiát követelnek és mozgalmuk jelentőségét fokozza az a körülmény, hogy Franciaország negyedfélmillió breton kisebbségének alig felerősze beszél franciául. A francia kormány máris kénytelen tűrni a kelta nyelv használatát a nyugati megyék templomaiban és iskoláiban. A kelta-breton szeparatisták orgánuma, a „Breiz Atao”, amely a Franciaországtól való elszakadást hirdeti, a következőképpen ír:

— A történelmi Bretagne területe teljesen megfelel a geográfiai egységnek. Itt minden más, mint Franciaország egyéb részeiben. Franciaország 600.000 főnyi olasz lakosságának egy része, a Nizza vidékén, a Rivierán lakók, nyílt irredenták, az Olaszországhoz való csatlakozást követelik, míg a korzikaiak csak autonómiát kérnek. Az autonóm-pártnak „A Murra” címen lapja is van. Ennek a lapnak az a programja, hogy Korzika nem remélhet semmit sem Franciaországtól, a korzikaiak legigazított emberek, akik azonban egyszer csak fel fognak kelni. Követelésük teljes autonómia Franciaország keretén belül és saját egyetem. Franciaország többi kisebbségei: a bászok (mintegy 300.000), a katalánok (200.000), a flamok (200.000) szintén magukévá tették a kisebbségi

autonómiára vonatkozó követelést. Franciaország kisebbségei erősen döngetik a párisi centralizmus kapuját és jövőre megjelennek a nemzeti kisebbségek kongresszusán is. A franciaországi kisebbségi probléma súlyát emeli a francia nép állandó fogyatkozása. Ezzel szemben a kisebbségeknél a születések száma állandóan növekedik.

61.000 drb. szappan

kerül eladásra augusztus 31-től szept. 10-ig a

Rózsa Royal

drogeriában, Cluj, Fötér 26. szám alatt.

Egy vevő csak 6 drbig vásárolhat. Viszontelárusítóknak ugyanazok az árak, mint a nagyközönségnek. — Figyelje a kirakati árakat.

Világmarkás zongorák

engros árban részletre is, — 5 évi jótállással

Sternberg -- Oradea

Regele Ferdinand 14.

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági szociális napilapja.
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Főszerkesztő: Marton Ernő.
Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Kedd

5687. Elul 9.
1927. szept. 6.

— Rejtélyes körülmények között agyonlőtték a drezdai amerikai konzulátus titkárát. Drezdából jelentik: Szombaton este 9-kor Steger Emilt, az amerikai konzulátus titkárát ismeretlen egyén lelötte. Stegert súlyosan sevesülve szállították egy szanatóriumba. Szigorú bizsgálat indult meg az ügy felderítésére.

— Ausztráliában a vasutassztrájk miatt 21.000 vasutast bocsátottak el. Londonból jelentik: Sidneyben általános vasutassztrájk miatt a kormány 21 ezer vasutast bocsátott el. Kétezen az elbocsátottak közül önként jelentkeztek a munka folytatására, mire visszavették őket.

— A Sfatul központi megbízottja bünvádi feljelentést tett a nagyváradi fiók vezetői ellen. Tudósítónk jelenti: Szombaton délután a Sfatul Negustoresc központi vezetősége által kiküldött bizottság jelent meg a nagyváradi Sfatul helységében, ahol rovacsolást tartott. Öt óráig tartó vizsgálat és tárgyalás után a kiküldött bizottság felszólította a Sfatul nagyváradi vezetőit, hogy azonnal nyujtsák be lemondásukat és adják át a helyiséget. A vezetőség ebbe a megoldásba nem akart bele menni, mire a bukaresti delegáció a Sfatul nagyváradi vezetősége ellen, az alapszabályokkal ellentétben álló és törvénytelen működésért, megtették a feljelentést.

Csak két napig

az Opera-Mozgóban

a „Kóristaleány”.

Szerelmi regény, 8 felvonásban.

— Leköszönt a szatmári ort. hitközség elnöke. Szatmárról jelentik: Mint ismeretes, az április 19-iki hitközségi tisztújítás alkalmával, amely teljesen meglepetésszerűleg a több cikluson keresztül uralmon volt ugynevezett askenázi-párt letűnésével végződött, Cs. Mayer Sándor földbirtokos választott a szatmári ort. zsidó hitközség elnökéül. Annak idején nem kis meglepetést okozott az a körülmény, hogy Cs. Mayer Sándor, aki mintaképe volt a tradícióhöz, exkluzív társadalmi életet élő zsidó nagybirtokosnak és mint ilyen hermetikusan elzárkózott a hitközségi szereplés elől, megválasztása után — ellenkező híresztelések ellenére — elvállalta az elnöki tisztséget. Azonban a lefolyt aránylag rövid idő során Cs. Mayer Sándor, aki becsületesen meg akarta valósítani programját, rájött arra, hogy hálátlan foglalkozás egy hitközség vezetése és annak dacára, hogy a kisebbségben maradt párt részéről a legnagyobb tisztelettel adóztak az új elnök személyének és soha senki nem nehezítette működését, Cs. Mayer Sándor az elmúlt héten leköszönt elnöki tisztségéről. Állítólag elkedvetlenítették a hitközség vezetésével járó családások, amelyeket az ideális felfogású, puritán jellemű férfi nem tudott elviselni. Addig is, míg a képviselőtestület állást foglal az elnök lemondása által teremtetett új helyzet kérdésében, az ügyeket Freund Chaim elnök vezeti.

* Fürdő a Nerva Szanatóriumban Cluj, Majális-ucca 12/a nyitva férfiak részére reggel 5—10-ig és d. u. 5—8-ig, nők részére d. e. 10-től d. u. 5-ig. Gyógyfürdők 60 lejtől feljebb. Rendes gőz- és kádfürdő 42 lej. Telefon 600.

— Harmincöt sebesültje van a bécsi villamos-karambolnak. Bécsből jelentik: Vasárnap este súlyos villamos-baleset történt az osztrák fővárosban. A Habichergasse kereszteződésénél egy villamoskocsi teljes sebességgel érkezett az ut kanyarulatánál lévő megállóhoz, közben azonban elromlott a fékje, átrohant a megállón és kiugrott a sínekből. A kocsit belerohant a másik sínen haladó kocsiba, amelyet felborított. Az összeütközésnek 35 súlyos sebesültje van.

— Az aostai herceg — a magyar trón jelöltje? Newyorkból jelentik: Az Egyesült Államok sajtójának híradása szerint az olasz király nagybátyját, az aostai herceget, a magyar monarchisták az üresen álló magyar trónra szeretnék ültetni. Az aostai herceg — írják az újságok — nincsen semmiképen sem érdekelve az osztrák császári monarchia visszaállításában és trónra kerülése alkalmával erős nemzeti királyság kiépítésére törekedne. Ennek a tervnek megnyerték már néhány olyan mánást is, akik eddig Ottó trónralépése mellett exponáltak magukat, akik azonban az utóbbi időben, Zita exceszárné intranzigens magatartása miatt, elidegenedtek a Habsburgoktól. A volt császárné ugyanis az utóbbi időben ismételt kijelentette, hogy nem ő, sem fia nem fognak lemondani az osztrák trónról való igényeikről. Itália azonban, amely az összeomlás után az osztrák császárság provinciáit kapta, ebbe semmiképen sem egyezhet bele. A magyar monarchistáknak Mussolini javasolta az aostai herceget, az olasz király közeli rokoni, aki a fascizmus lelkes híve és nagy összeköttetései vannak az angol udvarhoz és arisztokráciához. A Rothermere akció állítólag kapcsolatban van ezzel az eléggé fantasztikusnak látszó tervvel.

— Bukarestben megnyílt a nemzetközi geologia-kongresszus. Bukarestből jelentik: A fővárosban a Fundatia Carol helyiségeiben megnyílt a nemzetközi geologiai kongresszus. A kongresszuson csaknem valamennyi ország geologiai intézete képviseltette magát.

— Eljegyzés. Léb Rezsín Cluj, Goldstein Adolf Gherla jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

* Erdélyi órák, ékszerész Targu-Mures kirkatait megnézni érdemes.

— Háromszázötvenezer dollárba került a Vanzetti-ügy a világ kommunistáinak. Érdekes számadatokkal szolgálnak az amerikai lapok abból az alkalomból, hogy a Sacco-ügy hullámai lassanként elsimultak. A hét év óta huzódó ügyre összesen 350.000 dollárt áldozott a harmadik internacionálé. Ebből természetesen a legnagyobb százalék az amerikai Egyesült-Államok kommunistáit terheli, akik maguk az ügyre több mint 60.000 dollárt áldoztak.

* Tegnap is mindenki meg volt elégedve a „Körstaleány” bemutatóján az Opera Mozgóban. Egy szerelmi regény nyolc felvonásban, Betty Compton és Hüntly Gordon fellépései a legjobb sikert biztositják a nagyszerű amerikai felvételekben gazdag filmnek. Még csak két napig van műsoron, olvételül meg kell nézni.

— Egy munkanélküli kiirtotta családját. Milánóból jelentik: Tegnap borzalmas dráma játszódott le a városban. Egy munkanélküli olasz munkás revolverrel lelőtte feleségét, majd három leánya és utóbbi felé fordította a fegyvert. Miután ezeket súlyosan megsebesítette, menyét lötte keresztül. A szomszédai lefegyverezték és átadták a rendőrségnek. Itt a munkás kijelentette, hogy saját magával is végzett volna, azonban a fegyver csüörtörtök mondott.

Butorbevásárlók figyelmébe!
Hálók, ebédők, uriszobák nagy választékban, legkedvezőbb fizetési feltételek mellett kaphatók Fischer Albert butoráruházában, Cluj, Calea Reg. Ferdinand 61. sz. alatt. Szemben a Neolog templommal. — Irodabutorokban nagy választék.

Róth

cipész
Szép-u. 2. sz.
alatt készülnek
a legújabb
divatu
cipő-
különleges-
ségek

Hölgyeim! Kalapvásárlásuk előtt tekintsék meg a

CARMEN kalapüzlet

kirakatait. Alakításokat és formálásokat 48 óra alatt készítünk. Calea Victoriei 4.

A „SPORT”

harisnya- és kötöttáruházban hatóságilag engedélyezett általános

végeladás

van, Női és férfi harisnyákat, valamint intézeti

harisnyákat

rendkívül olcsón árúszó ki. Ne szezrezze be addig szükségletét, míg olcsó árámat meg nem tekintti

— Tovább folyik a Kornis-ügyben a kihallgatás. Budapestből jelentik: A Kornis-ügyben letartóztatott kommunisták közül többen beismerő vallomást tettek. A fiatal emberek legtöbbje, akik gazdag családból származnak, anyagi előnyökből vállalkoztak a törvénytelen akciókra. Vannak közöttük olyanok, akik már a Szántó ügy kirobbanása alkalmával le voltak tartóztatva és hetekig ültek a Markó-uccai fogházban. Ezzel szemben az elfogottak között vannak olyanok, akik rendületlenül tagadnak és kijelentették, hogy csak abban az esetben hajlandók vallani, ha a rendőrség tárgyi bizonyítékokkal tud előállni, mindaddig, amíg ez meg nem történik, nem hajlandók semmiféle vallomást tenni. A rendőrség folytatja a kihallgatásokat.

— Még mindig terjed a gyermekparalízis járvány. Bukaresti jelentés szerint a gyermekparalízis újra nagy arányokat öltött. Az utóbbi 48 órában 25 újabb megbetegedést jelentettek be, amelyek közül 11 a vidékről behozott beteg. Buzauban eddig 8 esetet jelentettek be, amelyek közül 3 haláloskimenetelű volt. Számos megbetegedést jelentenek Sorocsa megyéből, Giurgiából, Campulungból és Aradról. Az egészségügyi miniszter az egész országra egységesen kötelező kezelési módot ír elő a legújabb metódusok szerint.

* Parf. „Ideal” dr. Erdélyi & Rónai, Targu-Mures. Kölni vizek, dr. Erró-féle Rapid szörp-kezelés borotvápor.

* Bankok, ipari és kereskedelmi vállalatok tisztviselőinek, egyesületek tajainak 6 hónapos román kurzusokat rendezek próbaleckék előzetes bemutatásával. Bővebb felvilágosítás Lepage-nál. (Tel. 4—38.)

— A Grozavescu-család ujralfölvételét kér a felmentett gyilkos asszony pörében. Bécsből jelentik: A „Moatag” című hetfoi lap értesülése szerint Grozavescu anyja és huga új tanuvallomások alapján a pör ujralfölvételét fogják kérni, mint-hogy be tudják bizonyítani, hogy Grozavescu felesége előre megfontolt szándékkal gyilkolta meg a művészt. A kérelmet a védő már be is terjesztette az illetékes bíróság elé. A tanúk igazolai fogják, hogy Grozavescu Nelli napokkal előbb készült a gyilkosság elkövetésére. A hír nagy meglepetést keltett és az osztrák főváros közönsége nagy érdeklődéssel tekint a fejlemények elé.

Butor- árleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemünk munkásait foglalkoztathassuk, ha tehát **olcsó és jó butort** Büsendorfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann **zongorát** pianinót,

akar vásárolni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg **Székely és Reti**

butorgyár Rt.

hatalmas raktárait. Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek.

machsorim
Cluj **Safruth**

SPORT

Vasárnapi sportesemények

KAC—Universitatea 6:4 (3:1). Eldöntetlenül végződött a Hungaria—Sparta mérkőzés

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap délután végül Kolozsváron is megindult az őszi sportszezon. Kapunyitáshoz is lehetne nevezni, egyelőre azonban csak tartalékokkal spékelt együttesek tréningjellegű összecsapásait láttuk, amelyekből korai volna a csapatok játékerejére és az újonnan meginduló bajnokságban számukra kínálkozó esélyekre következtetni. Az eredményeket alább adjuk:

KAC—Universitatea 6:4 (3:1). Barátságos mérkőzés, bíró Jakobi Ernő. Változatos, heves tempójú és helyenként nivós mérkőzés, amelyet a csapatokban szereplő fiatalok domináltak.

CFR—Haggibbor 5:1 (4:1). A délelőtt lebonyolított tréningmérkőzésen a Haggibbor szépen kombinált, de gólképtelenség bizonyult. A CFR csatárai által kapura irányított összes labdák góbra kerültek a Haggibbor kapuvédőinek tehetetlensége révén. Rosentfeld és Löbl eltávozása komoly gondokat okoz a Haggibbornak, mert a helyükre beállított kapuvédők, Sámson, majd Léb egészen kezdetleges tudást árultak el. A csatársor, a fedezetek és két hátvéd azonban újabb formajavulásról adtak tanúságot és egészen bizonyos, hogy megfelelő kapussal a Haggibbor jelentős szerepet fog venni a bajnokságban.

Ujságírók—Futballbírók 3:1 (2:20). A mérkőzés eredetileg barátságosnak volt tervezve, a játék folyamán azonban váratlanul műsorváltozást szenvedett. A pályán derült ki ugyanis, hogy a a futball érve alatt véres revansot készültek venni a hírlapírókon az állítólagosan „méltánytalanul elszervezett” bírálatokért. A pillanatnyi ijedelemből felocsudó újságírók erre komoly ellentámadásba léptek át és kiváló stílusban legázolták a bírákat. A csatársorban szereplő riporterek olyan hévvel ostromolták a bírák kapuját, miut egy minisztert az interjuért. Az eredmény ily módon nem lebetett kétséges: Pancser, Jeremiás és Ince voltak a gólvőők. Kivülük még az Uj Kelet sportrovat-vezetője és Hátszegi tüntek ki, azonkívül Kóbor katonás fegyelmézettsége. A mérkőzést közkívánatra megisméltik.

Temesvár. Kinizsi—Kadima 7:1 (0:1). A temesvári zsidó csapat szépen szerepelt, az első felidőben kemény ellenállást fejtett ki és 45 percen keresztül a vezetést is kezében tartotta. Schwartz rugta a Kadima gólját.

Bukarestben a közepes klasszisú brünni Moravska Slavia vendégzerepelt és első napon Bukarest kombináltját 4:1 arányban legyőzte, míg vasárnap a Juventussal 2:2 arányban döntetlenül végzett.

Marosvásárhely. Maros—Sodronypár 4:1 (0:0). Izák rugta a győztes csapat góljait.

Külföldi eredmények:

Budapest. Hungaria—Sparta 2:2 (1:1). Ferencváros—Kispest 4:2 (1:1). Ujpest—Budai 33-asok 4:0 (2:0). Ströck Albi két gólt rugott a mérkőzésen.

Bologna. Az Európa-bajnokságok során a magyar vízpolócsapat 3:1 (1:1) arányban ismételtelen legyőzte a franciákat. A 100 méteres gyorsúszásban Arne Borg revansot vett Bárányon, akit 1 perces kitérő idő alatt biztosan legyőzött.

Üzletikönyvek

Journal-Inventár hitelesítve, beszerezhető

BOROS

papírkereskedésben

CLUJ

Hirdessen az Uj Keletben

A FAMILIA kenyérrel magas táperejénél fogva 25% megtakarítás érhető el

K

B

Heves el

(Cluj-)

tudósítójá

jasi Cred

50 millió

háztulajdó

cium meg

rása után

szövetség

jövahagy

gyűltek

termében

A kö

Barta Ign

nyét, ama

a kolozsv

bekebelez

ha a váro

lekkönyvi

tézését. A

Fauciar U

folyósítan

zálogleve

lombardir

árfolyamo

legfeljebb

csönfelve

Az aj

dult meg

arra, hogy

vező a há

percben b

belül 9 s

Török

fennálló

stantinipo

malta az

riumot ar

a Románi

sannában

egyezmén

nem hivat

ták. A ro

ellenére,

hat hónap

nyes min

mény 18.

ságok ily

séges uta

A vá

működés

vámibzott

nala igaz

technikai

szabadság

kódését. A

rifa reviz

Egyesü

Isizalag

Deviz

Zürich

Newyork

London

Páris ..

Milano

Prága..

Budapes

Belgrad

Bukarest

Varsó..

Bécs ..

Berlin

Száz le

Közgazdaság

Bankot akarnak alapítani a kolozsvári háztulajdonosok

Heves ellenzéke támadt a jásii Creditul Finciar Urban 50 milliós kölcsönajánlatának

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Körülbelül négy héttel ezelőtt a jásii Creditul Finciar Urban földhitelintézet 50 milliós kölcsönajánlatot tett a kolozsvári háztulajdonosok szövetségének. A jásii konzorcium megbízottjai az előzetes tárgyalások lezárása után Kolozsvárra jöttek, ahol már csak a szövetség közgyűlésének kellett a feltételeket jóváhagyania. A háztulajdonosok szombaton este gyűltek össze a kereskedelmi kamara tanács termében Fekete-Nagy Béla elnöke alatt.

A közgyűlés előtt Jahoda Károly és dr. Barta Ignác ismertették a tárgyalások eredményét, amely szerint a jásii pénzesoport hajlandó a kolozsvári háztulajdonosoknak 50 millió lejt bekebelezésre folyósítani, azzal az előfeltétellel, ha a városi tanács garantálja a hitelintézet teleshelyi beadványainak soronkívül való elintézését. A kölcsön feltételei szerint a Creditul Finciar Urban az 50 milliót nem készpénzben folyósítaná, hanem 5 százalékos kamatozású záloglevelekben, amelyeket a Banca Nationala lombardirozna, természetesen névértékén aluli árfolyamon. Készpénzben a kölcsön összegének legfeljebb 30 százalékát kaphatják meg a kölcsönfelvevők, eléggé terhes megkorlátások mellett.

Az ajánlat felett rendkívül heves vita indult meg. Schwartz Jakab szállító rámutatott arra, hogy az ajánlat távolról sem olyan kedvező a háztulajdonosok részére, mint azt első pereben hitték. A kölcsön után ugyanis körülbelül 9 százalék a kamat. Tekintve azonban

azt, hogy a zálogleveleket nem lehet teljes névértékükben értékesíteni, hanem minden egyes háztulajdonos legalább 6 százalékot fizetne a lombardirozásért, viszont a 9 százalékot a teljes névérték után kell fizetni, a kölcsön ilyenformán 20-22 százalékos pénzt jelent, amiért nem érdemes az egyéb költségekkel, részvényjegyzéssel is járni és a garanciák egész sorozatát követelő, első helyen betáblázott kölcsönt preferálni.

Grosz Frigyes házárdjátéknak minősítette a kölcsönt és

követelte a tárgyalások azonnali megszakítását.

Több felszólalás után azonban a közgyűlés úgy határozott, hogy amíg az ajánlattevő érdekeltég nem precizozza a kölcsön összes módozatait és nem garantálja a kamatos költségek minimumát, a tárgyalásokat nem szakítják meg.

A közgyűlés során a kölcsönajánlat apropójából az az eszme vetődött fel, hogy nyugati mintára, Kolozsváron is meg kellene teremteni a háztulajdonosok bankját. Kolozsváron ugyanis körülbelül 6 ezer háztulajdonos van, akik közül majdnem mindenki lejegyezne egy-két 1000 lejes részvényt és ebből olyan tőkét lehetne összehozni, amely a kolozsvári háztulajdonosok kölcsönigényeit majdnem százszázalékosan ki tudná elégíteni. Hír szerint a pénzügyintézet alapítására komoly akció készül a háztulajdonosok körében.

Törökország felmondotta a Romániával fennálló kereskedelmi szerződést. A konstantinápolyi román követség hivatalosan informálta az ipar- és kereskedelemügyi minisztériumot arról, hogy a török kormány felmondta a Romániával 1923 július 24-ikén Lausanneban kötött kereskedelmi egyezményt. Az egyezmény felbontásának hírére tudvaleg nem hivatalosan már hetekkel ezelőtt publikálták. A romániai áruk, a szerződés felmondása ellenére, 1927 augusztus 7-ikétől számítva, még hat hónapra keresztül a Törökországban érvényes minimális vámtarifa alá esnek az egyezmény 18. szakasza alapján. A török vámhatóságok ilyen értelemben már megkapták a szükséges utasításokat.

A vámrevíziós bizottság megkezdte működését. Bukarestből jelentik: A legfőbb vámbizottság D. I. Gheorghiu, a Banca Nationala igazgatójának és a pénzügyminisztérium technikai tanácsának vezetése alatt, hatheti szabadság után, hétfőn ismét megkezdte a működését. A bizottság folytatni fogja a vámtarifa revízióját, amelynek részletmunkálatait a

nyári szünet alatt több albizottság látta el. Az egyik albizottság például már teljesen elkészült a papírárakra vonatkozó tételekkel, amelyek hír szerint magasabbak lesznek az eddigiekénél, azonkívül a nomenklaturát is teljesen átdolgozták. Befejezéshez közeledik a vegyi cikkek vámtételeinek revíziója is. A bizottság előreláthatólag októberre befejezi munkáját és a vámtarifa, a pénzügyminiszter és a minisztertanács felülvizsgálása után, az őszi ülésszak elején a parlament elé kerül.

A dicsőszentmártoni Nitrogéngyár bevezette a hathónapos áruhitelvezést. Szeptember elsejétől kezdődően a dicsőszentmártoni Nitrogéngyár bevezette gyártmányainak hathónapos hitelre történő eladását. Ezzel egyidejűleg a gyár azt az újítást is bevezette, hogy az árut vagontételben ab lerakóállomás, kisebb tételekben pedig ab gyár számlázza.

Szeptember 20-án kezd meg működését a kolozsvári Köztisztviselők Bankja. Szeptember 7-én, szerdán délután 6 órakor a kolozsvári városháza tanácstermében a Banca Salariatilor Publici előjegyzett tagjai értekez-

Tőzsde

A piac valamivel szilárdabb lett.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		nyitás	szállat						
Zürich	3130-3140	—	—	—	3150	110125	1368	65050	
Newyork	162-162 ¹ / ₂	51865	51870	—	163	57130	70940	3375	
London	791-793	2521 ¹ / ₈	2521 ¹ / ₂	—	793	2777	3448	16407	
Páris	640-645	2033	2033	—	640	2240	278 ³ / ₄	13230	
Milano	890-895	2809 ¹ / ₂	2812 ¹ / ₂	—	890	3097 ¹ / ₂	3849	18312	
Prága	480-482	1537	1537	—	484	169275	2102 ¹ / ₄	—	
Budapest	2850-2860	9075	9077 ¹ / ₂	—	—	—	12418	590	
Belgrád	—	913	913	—	—	1006	1249 ³ / ₄	5942	
Bukarest	—	320 ¹ / ₂	320	1580	—	352 ¹ / ₂	43775	2075	
Varsó	—	58	58	—	—	6385	7922	37725	
Bécs	2290-2300	7312	7310	—	2300	805335	—	47575	
Berlin	3870-3880	12340	12340	—	3890	135875	16864	80237	

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 320, Páris 1580, Budapest 352¹/₂, Bécs 437³/₄, Prága 2075.

letet tartanak, a bank itteni fiókja felállításának tárgyában. A gyűlésen minden előjegyzett tag szóvá teheti személyi igényeit a bankkal szemben, amely 20-ikán megkezd működését.

„CULTURA“

kölcsönkönyvtár és könyvkereskedés Mátyás király-u. elején

Havi ötven lei

kölcsöndíjért a román, magyar, német és francia irodalom legjobb műveit

olvashatja!

Modern és klasszikus szépirodalmi művek. Természet- és társadalomtudományi könyvtár

Gabella-jegyek RÉVÉSZ

Ernö rotációs jegyüzemében — Targu-Mures

Hornyolt

és hódfarku cserepet

legutányos árban prompt szállításra ajánl

Kolozsvári Agyag- és Kőipari Rt. Cluj, Piața Unirii 20

Nemcsak a kereskedőknek, hanem az iparosoknak gyárosoknak is fontos a

Vámtarifa

ismerete, mert ennek alapján kell kiállítani a luxus- és forgalmi-adó bevallási nyilatkozatokat.

A Dr. Bereczky-féle

Vámtarifa

pontosan és áttekinthetően közli az erre vonatkozó törvényt.

ára 350 lei

Kapható Clujon az Uj Kelet könyvosztályában. — Mármarosszigeten: Fried Miksa, Str. Sincai No 36. — Oradea-maren Blum Zsigmond, Str. Vlaicu 51.

APROHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Alláskeresőknek 80% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelégés levelet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Diplomás, lehetőleg zsidó tanítónét keresek vidékre 4-ik elemista gyermek mellé. Ajánlatokat kiadóhivatal továbbít.

Kereskedelmit végzett 10 évi gyakorlattal rendelkező, könyvelésben, levelezésben és gépirásban önállóan dolgozó nő állást keres azonnalra. Önálló jelige alatt a kiadóba.

Sarokház hely a pillangótelepen eladó. Értekezni a Kadima nyomdában, Str. Baron L. Pop 10.

Veszek érett vagy friss

frágvat.

Cím a kiadóban.

40 lejt

küldjön be postabélyegben és 10 különböző kottát küld az Uj Kelet kiadóhivatala

Egy szépen burorozott nagy utcai parkettes szoba a belvárosban fürdőszoba használattal egy, vagy két fiatal embernek, kosztal is, vagy üresen irodának kiadó azonnalra. Cím a kiadóban.

Műhelynek, raktárnak alkalmas cca 200 m²-es száraz világos pincehelyiség és cca 120 m²-es földszintes terem bérbeadó. Tájékozódás Malom-u. 28 sz. alatt házfelügyelőnél

Kerestetik burorozott szoba különbejáráttal, telefonhasználattal. Ajánlatot „Belváros” jeligére a kiadóba.

Zsidó házban zsidó zene!

A zsidó zeneirodalom gyöngyei olcsó áron.

Zongorára:

Engel: Volksweisenkranz (Zsidó népmelodíák könyvt.)	45
Aisberg: Hebräische Rhasodie	160
Engel: 5 Klavierstücke	106
Achron: Simphonische Variationen und Sonata	175
Milner: Baim Rebné (Ein Fantasiestück über Volksmelodie)	72
Rosowski: Poem (Haladóknak)	80

Hegedü — zongorára:

Lwow: Volochl	45
Zeitlin—Achron: Eli Zion (II. kiadás)	45
Achron: Hebräischer Tanz	120
Saminsky: Kleine Rhapsodie über zwei jüd. Volksthemen	80
Weinberg: Romanze	88
Rosowski: An der Wiege	72
Achron: Märchen	42
Gniessin: Nigun	35
Achron: Hebräische Melodie	88
— Hebräisches Wiegenlied	45
— Eine Taurimprovisation über ein hebr. Volkslied	80
Engel: Freilachs (Tanz)	45
— „Chabad“ Melodie	40

★

Stutschewsky: Meditation Hebraique (Cello—zongora)	75
Rosovsky: Tanz (Zongora, hegedü, cello)	155
Gniessin: Variationen (Vonósnégyes)	132
Alman—Bialik: Ayeich (Hegedü, zongora, ének)	68

SZINHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZINHÁZ

Heti műsor

Kedd: Nótás kapitány. (Farkas Lilly szerződött tag bemutatójával, Kertész Manci és Szűcs László vendégjátékával. Napi bérlet 2. szám, B. Sorozatszám 7.)

Szerda: Az özönvíz. (Ujdonság először. 2. számú premier-bérlet. Sorozat 8.)

Csütörtök: Az özönvíz (2-odszor. Napibérlet 2. szám C. Sorozat 9.)

Péntek: Monna Vanna (Uj betanulással, új szereposztással. Táray Ferenc vendégjátékával. Ostrócy Alice szerződött tag bemutatkozásával. Rendes helyárok. Premierbérlet 3. szám. Sorozat 10.)

Szombat: Makrancos hölgy (Poor Lili föllépésével. Táray vendégjátékával. — Rendes helyárok. Napibérlet 3. szám A. Sorozatszám 11.)

Vasárnap fél 3-kor: A csikós (Szentgyörgyi István föllépésével. Olcsó helyárok. Sorozat 12.)

Vasárnap 6-kor: Az özönvíz (Rendes helyárok. Sorozat 13.)

Vasárnap este fél 9-kor: Bob herceg (Operette repriz. Napibérlet 3. sz. B. Sorozat 14.)

Hétfő: Csárdáskirálynő (Kosáry bucsuföllépése. Napibérlet 2. sz. A. Sorozat 6.)

A színházi iroda közleményei

Műsorváltozás. Technikai akadályok miatt a Legkisebbik Horváth lány című új operettnek bemutatása későbbi időre maradt. A műsor ennek folytán a következőképp változik: Pénteken Monna Vanna, Táray Princivallet, Petrócy Alice pedig a címszerepet fogja játszani, Guidót Tóth Elek Szombaton az idei évad első Shakespeare-előadásaként a Makrancos hölgy fog színreberülni. A helyárok mind a két rendesek. Vasárnap este Bob herceg kerül színre, rendes bérletfolyamban.

★
Tóth Elek, a kolozsvári Magyar Színház e ső bemutatóján. Szerdán, e hónap hetedikén mutatják be a kolozsvári Magyar Színház ezidei első premierjeként az „Özönvizet”, ezt a félelmetesen liktető, de velejében bölcs és meggyőző erejű drámát, amelyet Amerikában és a kontinens nagyvárosaiban példátlan sikerrel adtak és amely szerzőjét, H. Bergert, az eddig ismeretlen író az egész világon híressé avatta. A darab, amely a hitványság és jóság, a félelem és ujjongás, az eltiporottság és pökhendiség borzalmas kaleidoszkópja, egy a Missziszipi mellett levő bárban játszódik le, emberek között, akiknek kényszeredett udvariaságát és gonosz fölnyereskedését a folyam áradása emberiségbe ömleszti össze mindaddig, amíg érzik a veszedelmet. Abban a pillanatban, ahogy a vész elmúlt, ismét olyan ragadozókká válnak, amilyenre csak emberi gonoszsággal képesek emberi állatok. És ebben a viharzó koncertben egy romlott ügyvéd a szölamvezető, aki az életben a gonoszság filozófiáját hirdeti és valósitja, a halál előtt pedig az örök jóság, a szeretet és szív mellett mondja el védőbeszédét.

Nyulszőr- és filc-kalapok

uj kreációk legolcsóbban kaphatók az „IDEAL“-ban C. Reg. Ferd. No 8. (Wesselényi - ucca)

Gyermekének

könyvet vegyen vizsga-ajándéku. 10 zsidótárgyu könyvet 120 lejért.

Dániel könyve magyar fordításban. — Kiss József regénye: Jokli. — Zengő hárfá, (verses könyv). — Sokolov: Uj zsidó. — Panet: Utazásom a Szentföldön. — Marton: A zsidó nemzet Erdélyben. — Kabbalisták és csodatevők. — Gorelik: Cion és gólusz. — Palesztinai utnuttató. — Tóra és cionizmus.

Leszállított áron kaphatja a következőket:

Heine: Bacharachi rabbi (75 lei helyett)	55
Fürth M.: Gyuri gróf (mesék és elbeszélések zsidó gyermekek részére)(75 helyett)	55
Silbermann: Egy zsidó gyermek története (80 lej helyett)	50

Az olcsó könyvespórt és a három leszállított áru könyv együttes ára 260 lej és portóköltség. Megrendelhető: Uj Kelet könyvosztályában

deit. Ezt a szerepet a kolozsvári színházhoz szerződött Tóth Elek fogja játszani. A színháznak ebben az első premierjében alkalma lesz bemutatni kiváltságos művészi kvalitásait. A darabban, amelyet Szabó Imre dolgozott át magyar színpadra, szerep jut a drámai társulat legjobbainak. Az egyetlen női szerepet egy lezüllött énekesnőt, Marsi Gizi fogja játszani.

— A Magyar Színház vendégei. Kosáry Emmi szombaton este a „Hollandi menyecske” címszerepében telt ház előtt szórta kivételes talentumának virágait. Mellette mutatkozott be az aradi színház szubrettje: Kertész Manci. Szívölő fölhasználó kacagás, pezsdülő élet, finom szatira és izig-veig színpadi temperamentum — ezek alkotják a fiatal színész nő külső kvalitásait, amikhez pallórozott, kellemes hang járul és olyan játékkészség, ami drámában is érvényesülne. A közönség többször nyilt tapssal honorálta a fiatal művésznő táncát és énekét. Vasárnap délután Réthely Ödön visszaszerződött tagot kitörő lelkesedéssel üdvözölte a közönség. Az esti előadáson, az „Ezüstsírály”-ban ismét Kosáry Emmi játszotta a főszerepet. Mellette Kis Manyi játszott kedves közvetlenséggel. A többiek: Laczkó, Miklóssy Margit, a kitünő Leövey, Ihász, Selmecey és a többiek képességeik legjavával járultak hozzá a nagy színházi sikerekhez.

10 válogatott könyv

Gyönyörű regények, szindarabok, értékes tanulmányok, Palesztina, Egyiptom részletes leírása az

Uj Kelet könyvsorozatában:

- Az olcsó könyvespórtba tartoznak:
- Szabó Imre: Zsidó Almanachja (1927)
- Ignotus: Olvasásközben, tanulmányok
- Dosztojevskij: A főinquisitor, regény
- Perutz: 9 és 9
- Wilde Oszkár: Az emberi lélek a szocializmusban
- Blicher Clausen: Heine Inga, regény
- Tábori Róbert: A negyvenéves férfi, regény
- Schopenhauer: A szerelem metafizikája
- Zoltán Sándor: Örvény, dráma
- Ben Ami: Palesztina—Egyiptom utnuttató.

A szenzációs könyvsorozat a a — portóköltségen kívül — százhusz lej. Megrendelhető levelezőlap útján az Uj Kelet könyvosztályában (Cluj, Strada Baron L. Pop 10.) Kolozsvári olvasóink az Uj Kelet kiadóhivatalában vehetik meg a sorozatot, levél, vagy telefon-rendelésre házhoz küldjük.

Iskolák és szülők

figyelmébe!

Ujból kapható a legjobb képes héber Abc — a

Ára 50 Lej

Kapható az Uj Kelet könyvoszt.-ban

Szerkesztőhivatal és...
Köszönet...
Tele...
szerk. é...
1927 szept...
Uj...
meg...
(Bázel, s...
jától.) A...
Izmoschik...
többség mul...
— Mind...
Palesztináb...
földjének...
zsidó kézen...
lesz zsidó...
szerzés foly...
met igényel...
— De...
nagyobbitás...
val többsége...
lehetőséget...
iparban edd...
Fontos azon...
Minden kezo...
támogatnia...
ban teljes...
kongresszus...
fontot állito...
pénzt azonb...
mind a mai...
— Palesz...
család él, ak...
gatóst. A m...
támogatasra...
mindaddig tá...
nem lesznek...
loniánk lehet...
Dr. Bilest...
polemizál Ja...
— Erős...
Weizmann...
felelősség pol...
Jabotinszky...
Jab...
(Cluj-Kol...
tudósítójától...
számában tá...
tük Jabotins...
beszéd hiteles...
ebből adjuk...
Vladimir...
hogy hét é...
Palesztinába...
Egy nemzedé...
egymillió, va...
jelent ezzel...
A krízis köv...
mellett Pales...
befogadni...
— Megér...
— folytatta...
Palesztinában...
lov mondotta...
addig, amíg...
oldásának ut...
Önök, ne t...
a kérdések m...
nélküliséget...
kolonizáció...
hosszasabb fej...
szerint legink...
mai krízist m...